

LBRIS

We know
books

ALPHONSE DAUDET

TARTARIN
DIN TARASCON

Traducere
Alexandru Ștefan Țuțunel

Editura MondoRo
București, 2023

Capitolul 1

**Grădina ciudată
a lui Tartarin**

Au trecut vreo doisprezece sau cincisprezece ani de la întâia mea vizită făcută lui Tartarin din Tarascon. Dar deși a trecut atâta timp, amintirea acestei întâlniri rămâne la fel de proaspătă ca și cum ar fi fost ieri.

Pe vremea aceea Tartarin locuia în oraș, pe marginea șoselei ce ducea către Avignon, cum intrai pe partea stângă, cea de-a treia casă. O vilă drăguță cu obloane colorate frumos în verde la ferestre, construită în cel mai pur stil tarasconez, având clasică grădină situată în fața intrării, balcoane dispuse în spate, iar pereții, de un alb imaculat, ce străluceau cumiși în soarele cald.

Privit din afară, locul arăta obișnuit, ca orice alt domeniu îngrijit și nu aș fi crezut niciodată că aceasta ar putea fi locuința unui adevărat erou, până când am intrat înăuntru. Ei bine... Doamne, surpriză mare! Întreaga locație era pătrunsă de acest aer eroic, până chiar și grădina!

Oh...! Grădina... Magnifică de-a dreptul! Nu cred să fi fost alta ca ea în întreaga Europă. Nu găseai niciun arbore de-al locului, nicio floare din propria țară Franceză, ci numai plante exotice, arbori de gumă, tigve, copăcei de bumbac, cocotieri, mangoți, palmieri, banani, nopali, cactuși, smochini de Barbaria, până și un baobab. Privindu-le te-ai fi crezut în mijlocul Africii centrale, la zece mii de leghe depărtare, nicidecum în Tarascon.

Ciudat era faptul că niciunul dintre acești copaci nu crescuse pe deplin. De pildă palmierul de cocos era cam de mărimea unui suedez, iar baobabul (*arbore gigant*) se potrivea confortabil într-un ghiveci plin cu pământ și pietriș.

Oricum... pentru Tartarin sau alți privitori, aceste lucruri splendide păreau dăruite în special cetățenilor din Tarascon, cărora li se permitea, duminica în mod particular, să aibă privilegiul de a le admira minunându-se în special de baobabul acestuia, dar și de celelalte minunății, după care plecau acasă plini de admirație.

Vă puteți imagina, cred, ce impresii deosebite am avut în timp ce mă plimbam prin această grădină magnifică, impresii care se ofiliră de-a dreptul după ce am intrat în sanctuarul marelui Tartarin.

Această clădire, una dintre altele mari curiozități ale orașului, se afla situată în capătul grădinii în care se putea pătrunde printr-o ușă de sticlă ce se deschidea drept în fața baobabului.

Imaginați-vă o cameră mare, împodobită de sus până jos cu săbii, puști, și arme de prin toate țările: carabine,

puști, cuțite corsicane, cuțite catalane, revolvere, stilete, cuțite ciudate, săgeți de tot felul, măciuci hotentote, lasouri mexicane și Dumnezeu mai știe ce!

Lumina strălucitoare a soarelui strălucea diafan pe lamele de oțel ale săbiilor și pe paturile lustruite ale armelor de foc. Ordinea și disciplina tronau liniștite peste tot acest arsenal. Toate aceste lucruri prăfuite de vreme, erau ordonate și îngrijite ca într-un muzeu.

Din loc în loc anunțuri simple puteau fi citite:

„Săgeți otrăvite, nu atingeți!”

sau

„Atenție! Arme de foc încărcate!”

Recunosc, fără aceste anunțuri nu știu să fi avut curajul de a intra în această casă.

În mijlocul camerei se afla o masă mică. Pe masă se aflau câteva lucruri și anume: un pahar de rom, o pungă de tutun turcescă, o carte – Călătoriile căpitanului Cook –, romanele lui Cooper, Gustave Aimard, povești de vânătoare de urși, de șoimi, elefanți și alte viețuitoare mari etc..., iar în cele din urmă așezat la masă un Om. În vârstă de patruzeci sau chiar cinzeci de ani, roșcovan, scund, gras, îndesat, îmbrăcat numai în cămașă și pantaloni de flanel, cu o barbă încâlcită tunsă scurt și o privire strălucitoare. Într-o mână ținea o carte, iar cu cealaltă legăna o pipă mare cu capac de fier, părând că citește cine știe ce grozăvie cu vânători de scalpuri. Avea o înfățișare groaznică, deoarece buza de jos, întinsă aiurea,

dădea feței lui de mic rentier tarasconez, un caracter de sălbăticie pașnică ce am regăsit-o apoi în toată casa.

Omul acesta era Tartarin... marele și incomparabilul Tartarin din Tarascon!

Capitolul 2

Pălăriile lui Tartarin

Pe vremea aceea Tartarin nu era încă Tartarin de astăzi, marele Tartarin din Tarascon, atât de popular în tot sudul Franței. Dar, încă de pe atunci el fusese denumit drept regele Tarasconului.

Ei bine, dar să vedem cum și-a dobândit Tartarin acest nume regal.

Pentru început, trebuie să vă informez că toți indivizii de prin acele locuri puteau fi considerați vânători, mai mult sau mai puțin. Vânătoarea este pasiunea tarasconezilor, iar acest lucru stă consemnat încă din vremuri mitologice pe când legendarul Tarasque se plimba prin mlaștinile din apropierea orașului și era vânat de cetățeni. Multă vreme a trecut de atunci, după cum se poate vedea.

Acum, în fiecare duminică dimineață, bărbații din Tarascon își iau hotărâți armele și părăsesc orașul. Cu geanta pe spate, arma pe umăr, o haită întreagă de câini în urma lor, dihori, trâmbițe și coarne de vânătoare, pleacă la vânat. Trebuie că arată ca un adevărat spectacol... splendid, nu-i așa? Din păcate, totuși, există o mică problemă. Vânatul lipsește... De fapt, acesta nu există deloc. Lipsește cu desăvârșire...

Animalele pot fi proaste, dar nu chiar atât de proaste încât să nu priceapă, astfel că pe kilometri întregi în jurul Tarasconului, vizuinele sunt goale iar cuiburile abandonate. Nu există prepeliță, mierlă, sau cel mai mic iepure sau vre-o urmă de becață care să poată fi zărită pe undeva.

Aceste dealuri și coline mici și drăguțe ale Tarasconului, parfumate cu levănțică, mirt și rozmarin sunt foarte tentante, iar acei struguri rafinați de muscat, umflați cu zahăr, care mărginesc malurile Ronului, sunt minunat de apetisanți... sigur că da, bineînțeles, însă în spate stă Tarasconul iar în lumea lighioanelor cu păr și pene Tarasconul e foarte rău văzut.

Păsările trecătoare par să fi marcat-o cu o cruce pe hărțile lor, iar când penele lungi de rață sălbatică ce se-ndreaptă spre Camargue, văd de departe turlele orașului, întregul zbor se îndepărtează începând să strige: „Tarasconul!... Iată Tarasconul!...”

Și tot cârdul face ocol.

Pe scurt, în această parte a țării nu a mai rămas nimic de vânat decât un bătrân ștregar de iepure care a scăpat, printr-o minune, de puștile lui Tarascon și pare hotărât să rămână acolo pentru totdeauna. Acestui iepure binecunoscut i s-a dat și un nume, evident. El este poreclit „*Rapidoleanu*”. Tot ceea ce se știe despre el este că locuiește pe terenurile domnului M. Bompard... Terenuri care, de când cu isprăvile acestuia, și-au dublat sau chiar triplat valoarea și după cum bine se poate constata,

nimeni nu a reușit încă să-l prindă, iar în prezent nu sunt mai mult de doi sau trei fanatici zăpăciți care merg la vânatoare după el. Restul populației a renunțat, iar *Rapidoleanu* a devenit o specie protejată, deși tarasconezii nu sunt foarte preocupați de conservarea mâncării și ar face o tocană din orice, chiar și din cele mai rare creaturi, dacă ar reuși să împuște vreuna.

Acum, puteți spune: „Dacă vânatul e atât de rar în Tarascon, ce fac vânătorii tarasconezi în toate duminicile?” Ce fac ei? Ei, Dumnezeule! Ies la câmp. La câțiva kilometri depărtare de oraș se adună în grupuri mici de cinci sau șase, se așează confortabil într-un loc umbrit, se întind în liniște la umbra unei fântâni, a unui zid dărămat sau a unui măslin, scot din sacii de vânat o bucată drăguță de friptură de vacă, niște ceapă verde, cârnați și niște hamsii, după care încep un prânz foarte lung, udat din abundență cu unul dintre aceste vinuri vesele din Rhone care încurajează cântatul și te fac să fii binedispus.

Apoi, după ce toți s-au săturat, fluieră după câini, își încarcă armele și încep tragerea. Adică fiecare dintre acești domni își scoate pălăria, o trimite cu toată puterea în văzduh încercând apoi să o împuște cu alicele din dotare. Cel care își face cele mai multe găuri în pălărie este proclamat rege al vânătorii și se întoarce satisfăcut acasă în acea seară triumfală, cu pălăria perforată atârând de capătul puștii și însoțit de lătratul câinilor și sunetul fanfarelor.

De prisos să vă mai spun că în oraș există un adevărat comerț cu pălării găurite unde pălărierii vând aceste pălării

pline de găuri pentru a fi folosite de cei mai puțin pricepuți în arta vânătorii, deși afară de Bézuquet farmacistul, nimeni nu le cumpără.

Ca vânător de pălării, Tartarin n-are pereche. În fiecare duminică dimineața pleacă cu una nouă ca mai apoi, seara, să se întoarcă cu o zdreanță găurită. În căsuța sa cu baobabul pitic podul este plin de aceste trofee glorioase. De altfel, toți tarasconezii îl țin drept mai marele lor, iar fiindcă Tartarin știe codul vânatului și a citit toate tratatele, toate manualele vânătorilor și toate celelalte, începând cu vânătoarea de pălării și sfârșind cu vânătoarea de tigri birmanezi, acești domni l-au ales marele lor judecător luându-l ca împăciuitoare în toate disputele.

În fiecare zi, la câteva ore după prânz, puteai vedea la armurierul Costecalde un om gras, serios și cu pipa între dinți, șezând pe un fotoliu îmbrăcat în piele verde, în mijlocul prăvăliei pline de vânători de pălării. Toți stăteau în picioare și se certau. Acela care le făcea dreptate ca un Nemrod și Solomon totodată era vestitul nostru Tartarin din Tarascon.

Capitolul 3

Diavolul și Nan! Nan! Nan!

Dar, pe lângă pasiunea lor pentru vânătoare, tarasconezii mai aveau o patimă, și anume aceea a romanțelor. Numărul de romanțe ce au fost cântate vreodată în această parte a lumii a depășit orice închipuire. Toate vechile cântece sentimentale ce zac acum în cutii îngălbenite de carton, puteau fi găsite în Tarascon vii și strălucitoare. Fiecare familie din oraș are propria sa romanță iar acest lucru este foarte bine cunoscut.

Se știe, de pildă, că pentru farmacistul Bezuquet această romanță este: „Stea palidă ce mult te-ador”.

Pentru armurierul Costecalde: „Vino cu mine în poiana din pădure”.

Pentru Town Clark: „De-aș fi invizibil, nimeni nu m-ar mai zări.” (*cântecel comic*).

Astfel că, de două-trei ori pe săptămână, tarasconezii se adună într-o casă sau alta și cântă, dar lucrul cel mai curios este că întotdeauna cântecele sunt aceleași. Indiferent de cât timp le cântă, oamenii din Tarascon nu au niciun chef să le schimbe. Acestea au fost lăsate moștenire în familii, din tată în fiu, și nimeni nu a îndrăznit,

până azi, să se atingă cu ele. Erau un lucru sfânt. Nici măcar nu s-a pus problema să fie împrumutate. De pildă, Bezuquetilor nu le-ar trece în veci prin cap să cânte cântecul Costecalzilor sau Costecalzii pe cel al Bezuquetilor. Ai putea presupune că, deși cunosc aceste cântece de peste patruzeci de ani, uneori le-ar putea cânta și singuri, dar nu! Fiecare păstrează cântecul său și toată lumea este mulțumită.

În ceea ce privește romanțele, ca de altfel și în chestiunea pălăriilor, Tartarin a jucat un rol cât se poate de important. Superioritatea față de concetățenii săi consta în faptul că el nu avea un cântec al lui, cum s-ar putea crede, ci le avea pe toate așa că putea să ia parte la oricare, doar că era extrem de greu să-l faci să cânte.

Plictisit de succesele de saloane, eroul nostru tarasconez găsea mai mult interes în a se adânci în cărțile lui de vânatoare sau de a-și petrece seara la club, decât să facă vocalize înaintea unui pian din Nîmes, între două lumânări din Tarascon. Paradele acestea muzicale i se păreau mult prea jos față de demnitatea lui...

Câteodată totuși, când era muzică la familia Bezuquet, intra ca din întâmplare și, după multă convingere, accepta să participe la marele duet din „Robert Diavolul” alături de doamna Bezuquet, mama.

Cine nu l-a auzit cântând, apoi acela n-a auzit nimic vreodată... Eu, chiar dacă aș mai trăi încă o sută de ani, tot l-aș vedea în fața ochilor pe marele Tartarin apropiindu-se solemn de pian, rezemându-se cu cotul de el,

Încruntându-și sprâncenele, iar la lumina verzuie a borcânașelor din fereastra farmaciei, încercând să dea figurii lui blânde expresia satanică și sălbatică a lui Robert Diavolul. De îndată ce își lua poziția prin tot salonul trecea un fior; simțeau că ceva grozav avea să se petreacă... După un moment grav de tăcere, doamna Bézuquet începea acompaniindu-se singură la pian:

„Robert, tu cel pe care îl ador
Eu credință ți-am jurat
Îmi vezi frica, frica tu mi-o vezi,
De tine însuți milă ai
Îndură-te de mine.”

Apoi adăuga, încet:

— Acum e rândul tău, Tartarin!

Apoi Tartarin, având brațul întins, pumnul strâns și nările tremurânde, spunea de trei ori cu o voce extraordinară ce se rostogolea ca un tunet până dincolo de măruntaiele pianului:

— Non! Non! Non! Cuvinte pe care, ca un sudist adevărat, le pronunța Nan! Nan! Nan!

La care doamna Bezuquet, mama, repeta încă o dată:

— O, Robert!

De tine însuți milă ai

Îndură-te de mine.

— Nan! Nan! Nan!! Urla și mai tare Tartarin... apoi acolo treaba se termina...